

JISMONIY TARBIYA YO'RIQCHILARI KASBIY FAOLIYATINING MEZONLARI, KO'RSATKICHLARI VA RIVOJLANGANLIK DARAJALARI DIAGNOSTIKASI

Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarini
qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti

mustaqil tadqiqotchisi

Ch.B.Nalibayeva

Toshkent, O'zbekiston.

E-mail: chulpan.baxitqizi@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada malaka oshirish jarayonida jismoniy tarbiya yo'riqchilari kasbiy faoliyatining tarkibiy komponentlari, baholash mezonlari, ko'rsatkichlari va rivojlanganlik darajalarini aniqlashga mo'ljallangan diagnostik tizim asoslangan. Kasbiy faoliyat motivatsion-qadriyatli, kognitiv-metodik, amaliy-faoliyatli, kommunikativ-tashkiliy hamda refleksiv-baholash komponentlari orqali baholangan. Diagnostik majmua anketa, modullar bo'yicha kirish va chiqish testlari, amaliy topshiriq, kasbiy-pedagogik keys, mikrodars, pedagogik kuzatuv, ekspert baholash, raqamli portfolio va refleksiv kundalikni qamrab olgan. 2023–2026 yillarda 400 nafar tinglovchi ishtirokida o'tkazilgan tajriba-sinov natijasida tajriba guruhida yuqori daraja 14,5 foizdan 56,0 foizga oshgan, past daraja 35,0 foizdan 4,0 foizga kamaygan. Diagnostik shkalalarning ichki muvofiqligi Kronbax $\alpha=0,86-0,92$ oralig'ida bo'lgan. Taklif etilgan tizim harakat faolligini tashkil etish, jismoniy yuklamani me'yorlash, harakat zichligini nazorat qilish hamda asosiy jismoniy sifatlarni rivojlantirishga doir kompetensiyalarni xolis baholash imkonini beradi.

Kalit so'zlar: jismoniy tarbiya yo'riqchisi, kasbiy faoliyat, diagnostika, mezon, ko'rsatkich, rivojlanganlik darajasi, kirish testi, chiqish testi, harakat faolligi, jismoniy sifatlari, ekspert baholash.

Аннотация. В статье обоснована диагностическая система определения компонентов, критериев, показателей и уровней развития профессиональной деятельности инструкторов по физической культуре в процессе повышения квалификации. Оценивание осуществлялось по мотивационно-ценностному, когнитивно-методическому, практико-деятельностному, коммуникативно-организационному и рефлексивно-оценочному компонентам. Комплекс включал анкету, входные и выходные тесты по учебным модулям, практические задания, профессионально-педагогические кейсы, микроуроки, наблюдение, экспертное оценивание, цифровое портфолио и рефлексивный дневник. В эксперименте 2023–

2026 годов с участием 400 слушателей доля высокого уровня в экспериментальной группе увеличилась с 14,5 до 56,0 процента, а низкого уровня снизилась с 35,0 до 4,0 процента. Внутренняя согласованность шкал составила $\alpha=0,86-0,92$. Система позволяет объективно оценивать компетенции по организации двигательной активности, дозированию нагрузки, контролю моторной плотности и развитию физических качеств.

Ключевые слова: инструктор по физической культуре, профессиональная деятельность, диагностика, критерий, показатель, уровень развития, входной тест, выходной тест, двигательная активность, физические качества, экспертная оценка.

Abstract. The article substantiates a diagnostic system for identifying the components, criteria, indicators, and development levels of physical education instructors' professional activity during continuing professional development. Assessment covered motivational-value, cognitive-methodological, practical-activity, communicative-organizational, and reflective-evaluative components. The diagnostic package combined a questionnaire, module-based entrance and exit tests, practical tasks, professional pedagogical cases, microteaching, observation, expert assessment, a digital portfolio, and a reflective diary. In a 2023–2026 experiment involving 400 participants, the proportion of instructors at the high level in the experimental group increased from 14.5% to 56.0%, while the low level decreased from 35.0% to 4.0%. The internal consistency of the diagnostic scales ranged from Cronbach's $\alpha=0.86$ to 0.92. The proposed system enables evidence-based assessment of competencies in organizing motor activity, regulating physical load, monitoring motor density, and developing the principal physical qualities.

Keywords: physical education instructor, professional activity, diagnostics, criterion, indicator, development level, entrance test, exit test, motor activity, physical qualities, expert assessment.

Jismoniy tarbiya yo'riqchisining kasbiy faoliyati ko'p tarkibli pedagogik hodisa bo'lib, uni faqat nazariy bilim yoki yakuniy test natijasi orqali baholash yetarli emas. Yo'riqchi maktabgacha yoshdagi bolalarning harakat faolligini tashkil etadi, harakat texnikasini o'rgatadi, jismoniy yuklama hajmi va shiddatini me'yorlaydi, mashg'ulotning harakat zichligini nazorat qiladi, xavfsizlikni ta'minlaydi hamda kuch, tezkorlik, chidamlilik, chaqqonlik va egiluvchanlikni rivojlantirish vazifalarini hal etadi. Shu sababli diagnostika bilim, amaliy harakat, pedagogik muloqot va refleksiyaning bir vaqtda qamrab olishi zarur.

Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti bolalarda muntazam va yoshga muvofiq jismoniy faollikni taʼminlashni sogʻlom rivojlanishning muhim sharti sifatida belgilaydi [1; 2]. Oʻzbekistonda maktabgacha taʼlim sifati hamda jismoniy tarbiya va sport mutaxassislarining malakasini oshirishga qaratilgan vazifalar tegishli normativ-huquqiy hujjatlarda mustahkamlangan [4-5]. Bu talablar kasbiy rivojlanish natijasini aniq, oʻlchanadigan va amaliyotga daxldor koʻrsatkichlar asosida baholashni taqozo etadi.

Tadqiqotning maqsadi — jismoniy tarbiya yoʻriqchilari kasbiy faoliyatining komponentlari, mezonlari, koʻrsatkichlari va rivojlanganlik darajalarini aniqlashga xizmat qiluvchi diagnostik tizimni asoslash hamda uning tajriba-sinovdagi qoʻllanilish natijalarini tahlil qilish.

Tadqiqot vazifalari belgilangan maqsaddan kelib chiqib, tadqiqot doirasida quyidagi vazifalar amalga oshirildi:

Jismoniy tarbiya yoʻriqchilari kasbiy faoliyatining mazmuni, tuzilishi va oʻziga xos xususiyatlarini ilmiy-pedagogik manbalar hamda amaldagi malaka talablari asosida tahlil qilish;

Jismoniy tarbiya yoʻriqchilarining kasbiy faoliyatini ifodalovchi motivatsion-qadriyatli, kognitiv-metodik, amaliy-faoliyatli, kommunikativ-tashkiliy va refleksiv-baholash komponentlarini aniqlash va ilmiy jihatdan asoslash;

Har bir komponent boʻyicha kasbiy faoliyatning rivojlanganlik holatini baholashga xizmat qiluvchi mezonlar, diagnostik koʻrsatkichlar hamda yuqori, oʻrta va past darajalarning mazmunli tavsiflarini ishlab chiqish;

Jismoniy tarbiya yoʻriqchilarining nazariy-metodik bilimlari, amaliy koʻnikmalari, pedagogik muloqoti, tashkiliy qobiliyatlari va refleksiv faoliyatini kompleks baholashga moʻljallangan diagnostik vositalar majmuasini shakllantirish;

Ishlab chiqilgan diagnostik tizimni malaka oshirish jarayoniga tatbiq etish, tajriba va nazorat guruhlarida olingan natijalarni qiyosiy-statistik tahlil qilish hamda uning samaradorligini aniqlash;

Jismoniy tarbiya yoʻriqchilarining harakat faolligini tashkil etish, jismoniy yuklamani meʼyorlash, mashgʻulotning harakat zichligini nazorat qilish va asosiy jismoniy sifatlarni rivojlantirishga oid kasbiy kompetensiyalarini baholash boʻyicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot usullari. Tadqiqot jarayonida belgilangan maqsadga erishish va qoʻyilgan vazifalarni hal etish uchun oʻzaro bir-birini toʻldiruvchi quyidagi tadqiqot usullaridan foydalanildi:

ilmiy-pedagogik, psixologik va ilmiy-metodik adabiyotlarni nazariy tahlil qilish, umumlashtirish va tizimlashtirish;

jismoniy tarbiya yo'riqchilarining kasbiy faoliyatiga doir normativ-huquqiy hujjatlar, malaka talablari, mehnat vazifalari va malaka oshirish o'quv modullarini qiyosiy tahlil qilish;

pedagogik kuzatuv, anketa so'rovi va tinglovchilar bilan suhbat o'tkazish;

o'quv modullari bo'yicha kirish va chiqish testlarini qo'llash;

amaliy topshiriqlar, kasbiy-pedagogik keyslar va mikrodarslar natijalarini baholash;

harakat faolligini tashkil etish, jismoniy yuklamani me'yorlash, harakat zichligini aniqlash, mashqlarni namoyish qilish va bajarishdagi xatolarni tuzatish ko'nikmalarini pedagogik kuzatish;

ekspert baholash, raqamli portfolio materiallarini tahlil qilish, reflektiv kundalik va o'zini o'zi baholash natijalarini o'rganish;

diagnostik ma'lumotlarni o'zaro solishtirishga asoslangan triangulyatsiya usuli;

tajriba va nazorat guruhlarida pedagogik tajriba-sinov ishlarini tashkil etish;

olingan natijalarni matematik-statistik qayta ishlash.

Tadqiqot usullarining kompleks qo'llanilishi jismoniy tarbiya yo'riqchilarining kasbiy faoliyatini faqat nazariy bilimlar asosida emas, balki amaliy harakatlar, pedagogik muloqot, tashkiliy qobiliyat, kasbiy refleksiya va mustaqil korreksiya qilish imkoniyatlari bilan uyg'un holda baholashga xizmat qildi.

Tadqiqot 2023–2026-yillarda Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish institutining markaziy bazasi hamda Nukus, Samarqand va Farg'ona filiallarida olib borildi. Jami 400 nafar tinglovchi tajriba (n=200) va nazorat (n=200) guruhlariga ajratildi. Har bir bazada 50 nafar tajriba va 50 nafar nazorat guruhi ishtirokchisi qamrab olindi.

Diagnostik tizimning mazmuniy validligi 13.00.04 ixtisosligi talablari, jismoniy tarbiya yo'riqchisining mehnat vazifalari va malaka oshirish modullari mazmunini qiyosiy tahlil qilish orqali ta'minlandi. Vositalar o'rtasidagi triangulyatsiya test natijasini amaliy ijro, kuzatuv, ekspert bahosi, portfolio va tinglovchining o'zini o'zi baholash ma'lumotlari bilan solishtirishga asoslandi. Kasbiy rivojlanish dasturlarini baholashda mazmunga yo'naltirilganlik, faol o'rganish, qayta aloqa va davomiy qo'llab-quvvatlash muhimligi zamonaviy tadqiqotlarda ham ta'kidlanadi [6–9].

Jismoniy tarbiya yo'riqchisining kasbiy faoliyati nazariy bilimlar, amaliy-metodik ko'nikmalar, kasbiy motivatsiya, pedagogik muloqot va o'z faoliyatini tahlil qilish

qobiliyatining o'zaro uyg'unligiga asoslanadi. Shu sababli uning kasbiy rivojlanganlik darajasini faqat bitta ko'rsatkich yoki yakuniy test natijasi asosida baholash yetarli emas. Diagnostika jarayonida kasbiy faoliyatning mazmuniy tuzilishini tashkil etuvchi komponentlar, ularga muvofiq baholash mezonlari hamda kuzatiladigan va o'lchanadigan ko'rsatkichlarni o'zaro bog'liq holda belgilash talab etiladi.

Tadqiqot doirasida jismoniy tarbiya yo'riqchilari kasbiy faoliyatining tuzilmasi motivatsion-qadriyatli, kognitiv-metodik, amaliy-faoliyatli, kommunikativ-tashkiliy va reflektiv-baholash komponentlari asosida shakllantirildi. Har bir komponentning mazmunidan kelib chiqib, tegishli mezon va asosiy diagnostik ko'rsatkichlar aniqlandi. Mazkur komponentlar, mezonlar va ko'rsatkichlarning o'zaro muvofiqligi 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval

Jismoniy tarbiya yo'riqchilari kasbiy faoliyatining komponentlari, mezonlari va asosiy diagnostik ko'rsatkichlari

Komponent	Mezon	Asosiy diagnostik ko'rsatkichlar
Motivatsion-qadriyatli	Kasbiy yo'nalganlik	Kasbiy o'sish motivi; bola salomatligi va xavfsizligiga mas'uliyat; innovatsiyaga munosabat
Kognitiv-metodik	Metodik bilimlarning tizimliliigi	Harakat texnikasi; yuklama va harakat zichligi; beshta jismoniy sifatni rivojlantirish metodikasi
Amaliy-faoliyatli	Kasbiy harakatlarning samaradorligi	Mashg'ulotni rejalashtirish; namoyish va tushuntirish; dozalash; xatoni tuzatish; xavfsizlik
Kommunikativ-tashkiliy	Pedagogik hamkorlik	Tushunarli ko'rsatma; bolalarni faollashtirish; individual yondashuv; mashg'ulotni boshqarish
Refleksiv-baholash	Tahlil va korreksiya	O'zini baholash; natija monitoringi; dalil asosida korreksiya; keyingi maqsadni belgilash

1-jadvaldagi komponentlar bir-biridan ajralgan emas, balki kasbiy vazifani bajarish jarayonida o'zaro ta'sir qiladi. Masalan, harakat zichligini hisoblash haqidagi bilim kognitiv-metodik komponentga taalluqli bo'lsa, uni real mashg'ulotda me'yorlash

amaliy-faoliyatli komponentni, natijani tahlil qilib keyingi mashg'ulotga tuzatish kiritish esa refleksiv-baholash komponentni ifodalaydi. Demak, ushbu tuzilma bir mazmunning bilim, amaliy ijro va refleksiya darajasida namoyon bo'lishini kompleks baholash imkonini beradi.

Belgilangan komponent va mezonlarni amaliyotda o'lchash uchun bitta usul bilan cheklanish maqsadga muvofiq emas. Shu bois diagnostik majmua tinglovchining ehtiyoji, nazariy bilimi, amaliy ijrosi, pedagogik qarori, kasbiy mahsuloti va refleksiv faoliyatini turli bosqichlarda qayd etadigan vositalar asosida shakllantirildi. Vositalarning vazifasi, qo'llash vaqti va natija shakli 2-jadvalda ko'rsatilgan.

2-jadval

Jismoniy tarbiya yo'riqchilari kasbiy faoliyatini baholash vositalari

Vosita	Baholanadigan jihat	Qo'llash vaqti	Natija shakli
30 savolli anketa	Ehtiyoj, motiv va qiyinchilik	Kurs boshida va yakunida	Foiz va sifat tahlili
Kirish-chiqish testi	Modullar bo'yicha bilim	Kursning birinchi va oxirgi kuni	0–100 ball
Amaliy topshiriq	Namoyish, dozalash, xavfsizlik	Amaliy mashg'ulotda	Mezonli rubrika
Keys va mikroders	Qaror qabul qilish va tashkil etish	Oraliq va yakuniy nazoratda	Ekspert balli
Video-tahlil	Harakat fazasi va xatoni tuzatish	Modul davomida	Tahlil protokoli
Raqamli portfolio	Kasbiy mahsulot va dinamika	Butun kurs davomida	Dalillar to'plami
Refleksiv kundalik	O'zini baholash va korreksiya	Har bir mavzu yakunida	Refleksiv yozuv

2-jadvaldan ko'rinadiki, diagnostik vositalar kursning boshlang'ich, joriy va yakuniy bosqichlarini qamrab oladi. Kirish va chiqish testlari faqat faktni eslashni emas, balki kasbiy vaziyatda yechim tanlashni ham talab qildi. Test topshiriqlarida muayyan yosh guruhi uchun mashq takrorlari va dam olish intervalini belgilash, harakat zichligini hisoblash, xavfli vaziyatni aniqlash, asosiy harakat xatosini topish va tegishli jismoniy sifatni rivojlantiruvchi vositani tanlash vazifalari qo'llanildi.

Amaliy vazifalar to'rt darajali rubrika asosida baholandi: vazifani to'liq va mustaqil bajarish; kichik metodik kamchilik bilan bajarish; ko'mak asosida qisman bajarish; vazifani bajara olmaslik. Ekspertlarga yagona deskriptor va namunaviy baholash protokolining berilishi subyektiv farqlarni kamaytirib, turli vositalardan olingan ma'lumotlarni o'zaro solishtirish imkonini yaratdi.

Diagnostic natijalarni pedagogik jihatdan talqin qilish uchun umumiy ballni mazmunli darajalarga ajratish zarur bo'ldi. Ball chegaralari tinglovchining bilimni mustaqil qo'llashi, murakkab vaziyatda metodik qaror qabul qilishi, xavfsizlikni ta'minlashi va o'z faoliyatini korreksiya qilish qobiliyatiga asoslandi. Ushbu darajalarning ball oralig'i va mazmunli tavsifi 3-jadvalda berilgan.

3-jadval

Jismoniy tarbiya yo'riqchilari kasbiy faoliyatining rivojlanganlik darajalari

Daraja	Ballar oralig'i	Mazmuniy tavsif
Yuqori	71–100	Bilimni mustaqil va ijodiy qo'llaydi; yuklama va harakat zichligini asoslaydi; harakat xatosini aniq tuzatadi; natijani refleksiv baholaydi
O'rta	51–70	Asosiy vazifalarni bajaradi, ammo murakkab vaziyatda metodik yordamga ehtiyoj sezadi; baholash va korreksiyada ayrim kamchiliklar mavjud
Past	0–50	Bilim parchalangan; mashg'ulotni rejalashtirish, dozalash, xavfsizlik va nazoratda barqaror qiyinchiliklar kuzatiladi

3-jadvalda ifodalangan darajalar integral ko'rsatkichni talqin qilish bilan birga, har bir komponent holatini alohida ko'rish imkonini berdi. Integral ko'rsatkich besh komponent ballarining o'rtacha qiymati sifatida hisoblandi, biroq umumiy ball komponentlar profilining o'rnini bosmadi. Har bir tinglovchi uchun kuchli va rivojlantirishni talab qiladigan komponentlar ko'rsatilgan diagnostik xarita tuzilib, shu asosda individual amaliy topshiriq va kursdan keyingi metodik hamrohlik yo'nalishi belgilandi.

Tajriba boshida guruhlar holati bir-biriga yaqin bo'ldi: tajriba guruhida yuqori daraja 14,5 foiz, o'rta daraja 50,5 foiz va past daraja 35,0 foizni; nazorat guruhida tegishlicha 16,0, 50,0 va 34,0 foizni tashkil etdi. Tajriba yakunida darajalar taqsimotida yuz bergan o'zgarishlarni aniq ko'rsatish maqsadida dastlabki va yakuniy natijalar 4-jadvalda qiyoslangan.

4-jadval

Tajriba va nazorat guruhlarida kasbiy faoliyat rivojlanganlik darajalarining o'zgarishi

Guruh	Bosqich	Yuqori, %	O'rta, %	Past, %
Tajriba	Dastlabki	14,5	50,5	35,0
Tajriba	Yakuniy	56,0	40,0	4,0
Nazorat	Dastlabki	16,0	50,0	34,0
Nazorat	Yakuniy	23,0	55,0	22,0

4-jadval ma'lumotlari tajriba guruhida sifat jihatidan keskin ijobiy siljish yuz berganini ko'rsatadi. Yuqori darajadagi tinglovchilar ulushi 41,5 foizga oshgan, past daraja esa 31,0 foizga kamaygan. Nazorat guruhida yuqori daraja o'sishi 7,0 foiz, past darajaning kamayishi 12,0 foiz bilan cheklangan. Bu farq diagnostik-metodik tizimning malaka oshirish mazmuniga maqsadli ta'sir ko'rsatganini anglatadi.

Darajalar taqsimoti bilan bir qatorda test natijalari va integral ko'rsatkich dinamikasi ham tahlil qilindi. Tajriba guruhida kirish-chiqish testi 59,4 foizdan 85,1 foizga, integral ko'rsatkich 57,5 foizdan 81,1 foizga oshdi. Nazorat guruhida mazkur ko'rsatkichlar mos ravishda 59,7 foizdan 66,8 foizga va 57,8 foizdan 64,4 foizga ko'tarildi. Guruhlar o'rtasidagi o'sish farqi 5-jadvalda umumlashtirilgan.

5-jadval

Tajriba va nazorat guruhlarida asosiy natijalar o'sishining qiyosiy ko'rsatkichlari

.Ko'rsatkich	Tajriba guruhi	Nazorat guruhi	Sof farq
Kirish-chiqish testi o'sishi	+25,7 f.p.	+7,1 f.p.	18,6 f.p.
Integral ko'rsatkich o'sishi	+23,6 f.p.	+6,6 f.p.	17,0 f.p.
Yuqori daraja o'sishi	+41,5 f.p.	+7,0 f.p.	34,5 f.p.
Past daraja kamayishi	-31,0 f.p.	-12,0 f.p.	19,0 f.p.

5-jadvaldagi sof farqlar tajriba guruhidagi o'zgarish nazorat guruhining tabiiy dinamikasidan sezilarli yuqori ekanini tasdiqlaydi. Ayniqsa, yuqori daraja o'sishida 34,5 foiz ustunlik va kirish-chiqish testida 18,6 foiz sof farq qayd etildi. Komponentlar bo'yicha yakuniy farq refleksiv-baholashda 19,9, amaliy-faoliyatida 18,5 va kognitiv-metodikda 17,9 foizni tashkil etdi.

Yakuniy darajalar taqsimoti o'rtasidagi farq Pirson mezoni bo'yicha $\chi^2=57,23$; $df=2$; $p<0,001$ natijani ko'rsatdi. Integral ballar bo'yicha $t=17,44$; $df=398$; $p<0,001$, Koenning $d=1,74$ bo'ldi. Diagnostik shkalalarning ichki muvofiqligi Kronbax $\alpha=0,86-0,92$ oralig'ida qayd etildi. Statistik tahlil va ta'sir hajmini talqin qilish zamonaviy metodik manbalarga muvofiq amalga oshirildi [10-12].

Olingan natijalar diagnostika faqat nazorat vazifasini emas, balki malaka oshirish mazmunini boshqarish vazifasini ham bajarishini ko'rsatdi. Kirish testi va anketa tinglovchining boshlang'ich ehtiyojini aniqladi; amaliy topshiriq, keys va mikrodars bilimning faoliyatga ko'chishini ko'rsatdi; portfolio hamda refleksiv kundalik esa o'zgarishning barqarorligini baholash imkonini berdi.

Test natijasining amaliy ijro bilan birga qo'llanilishi ayniqsa muhim. Tinglovchi yuklama me'yorlari yoki harakat texnikasi haqida to'g'ri javob berishi mumkin, ammo

uni bolalar yoshi va individual imkoniyatiga mos mashg'ulotda qo'llay olmasligi ehtimol. Shuning uchun diagnostik xulosa kamida uch manba — bilim testi, amaliy ijro va ekspert/refleksiv dalillarning muvofiqligi asosida qabul qilindi.

Tadqiqotning amaliy natijalari. Tadqiqot natijasida jismoniy tarbiya yo'riqchilari kasbiy faoliyatining besh komponentini kompleks baholashga mo'ljallangan diagnostik tizim ishlab chiqildi; har bir komponent bo'yicha aniq mezonlar, o'lchanadigan ko'rsatkichlar hamda yuqori, o'rta va past darajalarning mazmunli tavsiflari belgilandi. Anketa, kirish va chiqish testlari, amaliy topshiriq, kasbiy-pedagogik keys, mikrodars, pedagogik kuzatuv, ekspert baholash, raqamli portfolio va refleksiv kundalikdan iborat vositalar majmuasi shakllantirildi.

Mazkur majmua harakat faolligini tashkil etish, jismoniy yuklama hajmi va shiddatini me'yorlash, mashg'ulotning harakat zichligini nazorat qilish, harakat texnikasini namoyish etish, xatolarni aniqlash va tuzatish, xavfsizlik talablariga rioya qilish hamda kuch, tezkorlik, chidamlilik, chaqqonlik va egiluvchanlikni rivojlantirish kompetensiyalarini xolis baholash imkonini berdi.

Diagnostika natijalari asosida har bir tinglovchining kasbiy rivojlanish dinamikasini aniqlash, metodik qiyinchiliklarini belgilash, individual ta'lim traektoriyasini tuzish va malaka oshirish mazmuniga korrektilar kiritish imkoniyati yaratildi. Diagnostik majmuadan malaka oshirish kurslarida boshlang'ich, joriy va yakuniy nazorat vositasi, shuningdek, kursdan keyingi kasbiy faoliyatni monitoring qilish mexanizmi sifatida foydalanish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Xulosa qilinganda, jismoniy tarbiya yo'riqchisining kasbiy faoliyatini xolis baholash uchun motivatsiya, metodik bilim, amaliy harakat, pedagogik muloqot va refleksiyani qamrab olgan ko'p komponentli diagnostika zarur.

Anketa, kirish-chiqish testi, amaliy topshiriq, keys, mikrodars, kuzatuv, ekspert baholash, portfolio va refleksiv kundalik integratsiyasi natijaning mazmuniy ishonchliligini oshiradi.

Yuqori, o'rta va past darajalar uchun aniq deskriptorlarning belgilanishi turli ekspertlar bahosini yagona mezonga keltirish va tinglovchiga tushunarli qayta aloqa berish imkonini yaratadi.

Diagnostik xarita tinglovchining faqat umumiy ballini emas, komponentlar profilini ko'rsatishi va individual ta'lim vazifasini belgilashga xizmat qilishi lozim.

Tajriba guruhida yuqori darajaning 14,5 foizdan 56,0 foizga o'sishi, past darajaning 35,0 foizdan 4,0 foizga kamayishi taklif etilgan diagnostik-metodik tizimning sezgirliги va amaliy ahamiyatini tasdiqladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024 yil 30 sentyabrdagi PF–152-son “Maktabgacha ta’lim sifati va samaradorligini yanada oshirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi Farmoni.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024 yil 2 iyuldagi PF–98-son “Maktabgacha va maktab ta’limi sohasida davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022 yil 4 iyuldagi 355-son “Jismoniy tarbiya va sport bo‘yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori.
4. World Health Organization. WHO Guidelines on Physical Activity and Sedentary Behaviour. Geneva: WHO, 2020. 104 p.
5. World Health Organization. Global Status Report on Physical Activity 2022. Geneva: WHO, 2022. 132 p.
6. Education Endowment Foundation. Effective Professional Development: Guidance Report. London: EEF, 2021. 56 p.
7. Sims S., Fletcher-Wood H., O‘Mara-Eves A. et al. What Are the Characteristics of Teacher Professional Development that Increase Pupil Achievement? A Systematic Review and Meta-analysis. London: EEF, 2021.
8. OECD. TALIS 2018 Results. Vol. II: Teachers and School Leaders as Valued Professionals. Paris: OECD Publishing, 2020. <https://doi.org/10.1787/19cf08df-en>.
9. Darling-Hammond L., Hyler M.E., Gardner M. Effective Teacher Professional Development. Palo Alto, CA: Learning Policy Institute, 2017. 76 p.
10. Pallant J. SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using IBM SPSS. 7th ed. London: Routledge, 2020. 378 p.
11. Lakens D. Sample Size Justification // Collabra: Psychology. 2022. Vol. 8, No. 1. Article 33267. <https://doi.org/10.1525/collabra.33267>.
12. Taber K.S. The Use of Cronbach’s Alpha When Developing and Reporting Research Instruments in Science Education // Research in Science Education. 2018. Vol. 48. P. 1273–1296. <https://doi.org/10.1007/s11165-016-9602-2>.